

PROBLEMS OF ADVOCACY RELATED TO TAXATION

Master Hasanova Zebiniso Botirovna
Tashkent State Law University

Annotation: This thesis analyzes the current state of the Bar in the Republic of Uzbekistan.

Keywords: Civil society institutions, advocacy, advocacy, bar association, law firm, law firm, legal entity status

АДВОКАТУРАНИНГ СОЛИҚҚА ТОРТИЛИШ БИЛАН БОҒЛИҚ МУАММОЛАРИ

магистранти Хасанова Зебинисо Ботировна
Тошкент давлат юридик университети

Аннотация: мазкур тезисда Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтининг бугунги ҳолати таҳлил қилинган бўлиб, унда замонавий адвокатура институтини янада тубдан такомиллаштириш юзасидан олиб борилган чораларга қарамай, бир қатор муаммо ва камчиликлар тўғрисида сўз юритилган, хусусан, адвокатлик фаолиятига солиқ солиш билан боғлиқ муаммо ёритилган.

Калит сўзлар: фуқаролик жамияти институтлари, адвокатура, адвокатлик фаолияти, адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмаси, адвокатлик бюроси, юридик шахс мақоми.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролик жамияти қуриш сари илдам қадам ташлаб боратган давлатлардан бири. Айниқса, бу вазифа Биринчи Президентимиз И.Каримов нутқларида қайта ва қайта таъкидланган. Фуқаролик жамияти муайян ҳудудда яшовчи, эркин ва озод кишилардан иборат аҳоли, миллат ва халқнинг яшаш тарзини англатади. Фуқаролик жамияти демократияга асосланган давлатчилик шароитида шаклланадиган ва ривожланадиган ижтимоий муҳитдир.

Фуқаролик жамияти институтлари деганда кўнгилли равишда тузилган, жамият ҳатининг барча соҳаларида амал қиладиган нодавлат типдаги тузилмаларнинг фаолияти тушунилади. Буларга бирлашмалар, ташкилотлар, ассоциацилар, уюшмалар, марказлар, клублар, жамғармалар ва бошқа шу каби ташкилотлар киради. Хусусан, адвокатура институти ҳам айнан улар қаторидан ўрин олувчи ташкилот саналади.

Мустақилликка эришилганидан сўнг суд-ҳуқуқ тизимдан амалга оширилган ислохотлар натижасида адвокатура институтининг ҳам нуфузи бир мунча ошди, десак янглишмаган бўламиз. Бироқ шу ўттиз йил мобайнида қилинган ўзгартиришлага қарамасдан, адвокатуранинг чинакам мустақилли-ги шакланмади.

Адвокатура институтининг бугунги ҳолатини таҳлил қилиш шуни кўрсатмоқдаки, замонавий, самарали ва сифатли фаолият юритувчи суд-ҳуқуқ тизимини яратишга ва адвокатура институтини янада тубдан такомиллаштириш юзасидан муваффақиятли давлат сиёсатини олиб боришга бир қатор тизимли муаммо ва камчиликлар тўсқинлик қилмоқда, хусусан:

- адвокатуранинг чинакам институционал мустақиллиги таъминланмаганлиги;
- давлат ҳисобидан адвокат тайинлаш бўйича мавжуд амалиётнинг халқаро стандартларга номувофиқлиги;
- маҳаллий ҳокимият органлари томонидан адвокатурани фуқаролар мурожаат этиши учун қулай бўлган жойларда зарурий бинолар билан таъминлашни назарда тутувчи қонун нормаларини ижро этмаётганлиги;
- адвокатлик тузилмаларининг статистик ва бошқа ҳисоботларини, шунингдек ҳужжатлар айланишини янада бирхиллаштириш ва соддалаштиришнинг талаб этилаётганлиги;

- адвокатлик фаолиятини солиққа тортишнинг амалдаги тизими адвокатура институтини ривожлантиришга тўсқинлик қилаётганлиги ҳамда уни янада такомиллаштиришнинг талаб этилаётганлиги.

Юқорида қайд этилган муаммолар жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини самарали ҳимоя қилишга ва натижада одамлар ҳаётида кутилаётган ижобий ўзгаришларга эришишга имкон бермайди.

Юқоридаги муаммолар ичидан сўнггисига эътиборимизни қаратамиз. Яъни адвокатлик фаолиятини солиққа тортишнинг амалдаги тизими адвокатура институтини ривожлантиришга тўсқинлик қилаётганлиги ҳамда уни янада такомиллаштиришнинг талаб этилаётганлиги масаласи. Солиқ кодексининг 477-478-моддаларида адвокатлик тузилмалари ва адвокатлар даромадларини солиққа тортиш билан боғлиқ нормалар ўз аксини топган.

Хусусан, Солиқ кодексининг 477-моддаси “Адвокатларга солиқ солиш” деб номланган бўлсада, ушбу моддада адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмалари ва адвокатлик бюрolari томонидан тўланадиган тўрт турдаги солиқлар ўз ифодасини топган. Гарчи адвокатлик тузилмалари юридик шахс мақомига эга бўлсада, улар айнан юридик шахс сифатида бирор ҳаракатни амалга оширмайди. Фуқаролар ва юридик шахсларга юридик хизмат кўрсатиш бевосита адвокатлар томонидан амалга оширилади.

2020 йилда regulation.gov.uz сайти орқали муҳокамага қўйилган “**Адвокатура институтини янада такомиллаштириш ва адвокатлар мақомини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида**”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори лойиҳасида ушбу масала ўз ифодасини топган бўлиб, адвокатурага ёш кадрлар оқимини кўпайтириш мақсадида адвокатларнинг ижтимоий ва мулкый ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишни амалга ошириш бўйича қуйидаги бир қатор чора-тадбирларни амалга ошириш вазифаси қўйилган бўлиб, шулардан бири адвокатлик фаолиятини солиққа тортишнинг амалдаги тизимини такомиллаштириш ва адвокатлик касбига қизиқишни кучайтиришни рағбатлантириш, бунда солиққа тортиш объекти бўлиб адвокатнинг даромади ҳисобланишини, **адвокатлик тузилмалари эса солиққа тортилмаслигини қонунда мустаҳкамлаб** қўйишдан иборат.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Левадная Т.Ю., О налогообложении адвокатов. <http://www.nalvest.ru>
2. Максим Юзвак. Налогообложение деятельности адвокатов, судей, управляющих и других юристов. // <https://zakon.ru/blog>
3. Константин Сасов. Адвокат АБ «Пепеляев Групп», канд. юрид. Наук. Налоговые споры адвокатов и адвокатских образований. // 1 августа 2019 г.
4. <http://paruz.uz>
5. <https://www.lex.uz>